

TISKOVÁ ZPRÁVA

Adolf Loos – dílo v českých zemích

Západočeská galerie v Plzni, výstavní síň Masné krámy

12/10/2011 – 08/01/2012

slavnostní zahájení 11/10/2011 v 17 hodin

Výstava představuje veřejnosti obsáhlé dílo Adolfa Loose vzniklé v období od roku 1900 do roku 1933 v českých zemích. Po více než dvaceti letech, jež uplynuly od publikování poslední významnější studie o aktivitách rakouského architekta a brněnského rodáka, je tato výstava komplexní prezentací tohoto díla, doplněnou současně o nejnovější poznatky.

Adolf Loos (1870–1933) byl jedním z nejvýraznějších mistrů moderní architektury a stal se již za svého života legendou. Na konci 19. a počátku 20. století svou kritikou současné kultury v řadě esejí a statí, publikovaných zejména v *Neue Freie Presse*, „literárně“ zbouřil zastaralé stavby historismu. Svým nezávislým životním stylem a názory neustále překvapoval konzervativní a úzkoprsmou vídeňskou společnost té doby. Pro malý okruh intelektuálů a umělců, s nimiž se stýkal (Karl Kraus, Peter Altenberg, Oskar Kokoschka, Arnold Schönberg aj.), byl Adolf Loos jedním z nejinspirativnějších architektů a myslitelů své doby. Loos byl kosmopolitním člověkem, střídavě žil v mnoha evropských metropolích a do kontinentální Evropy přinášel kulturní ideje a životní styl, které poznal v Anglii a Americe. Pobyt u strýce ve Filadelfii v letech 1893 až 1896 měl v tomto ohledu na jeho myšlení zásadní vliv (viz jím založený časopis *Das Andere. Ein Blatt zur Einführung abendländischer Kultur in Österreich / Jiné. Časopis pro uvedení západní kultury do Rakouska*). Loosovy ostře kritické názory vzbuzovaly odpor a často bývaly špatně pochopeny. Čas však ukázal, že mnohé jeho teze jsou stále platné; Loosův význam pro rozvoj architektonické kultury v Evropě je zcela klíčový a jeho tvorba zůstává i po sto letech nadčasová a inspirativní.

Architekt Adolf Loos je řazen mezi nejvýznamnější osobnosti architektonické moderny, tedy po bok Franka L. Wrighta, Le Corbusiera a Miese van der Rohe. Své teoretické postoje zformuloval již před první světovou válkou ve Vídni. Dne 17. března 1911 vystoupil poprvé veřejně v Praze, a to v Polytechnickém spolku německé techniky s přednáškou *Ornament a zločin*, která je pokládána za nejvýznamnější architektonický esej 20. století. Mezi nejvýznamnější Loosovy projekty patří obchodní dům Goldman & Salatsch na Michalském náměstí ve Vídni (1910–1911), dům básníka Tristana Tzary v Paříži (1926), či nerealizovaný projekt domu pro Josephinu Bakerovou v Paříži.

V roce 1928 přenesl Loos těžiště svých aktivit do Československa; novými centry jeho činnosti se staly Praha a Plzeň a vyvrcholením jeho práce pak stavba rodinného domu pro Dr. Ing. Františka Müllera v Praze. Při stavbě Müllerovy vily Loos uplatnil koncepci uspořádání obytného prostoru známou pod názvem „Raumplan“, založenou na prostorové a výškové diferenciaci začleněných prostor. V Plzni vytvořil řadu bytových interiérů na konci prvního a poté na konci třetího desetiletí 20. století. V letech 1922–1932 realizoval několik projektů a staveb v Brně a v Praze.

Architektonická tvorba Adolfa Loose byla v Československu naposledy prezentována v roce 1986 na téměř konspirační výstavě v Lounech; autorem této výstavy byl Vladimír Šlapeta.

V letech 2002–2008 autoři projektu, jehož výsledkem je zde prezentovaná výstava, navštívili téměř všechny Loosovy realizace na našem území. Přitom se ukázalo, že stupeň jejich poničení je značný: minimálně pět z celkového počtu projektů bylo zničeno. V Plzni zcela zmizely interiéry, o jejichž dochování a stavu ještě v sedmdesátých letech 20. století svědčí inventární karty a fotodokumentace zpracovaná v letech 1967–1968 PhDr. Věrou Běhalovou. Neexistují již interiéry bytu Viléma Hirsche (Plachého ulice č. 6), ordinace zubního lékaře MUDr. Samuela Teichnera (náměstí Republiky č. 22),

bytu Josefa Eisnera (Šafaříkovy sady č. 9) a Huga Naschauera (Husova ulice č. 20). V Karlových Varech byl zcela odstraněn interiér jídelny a vstupní haly hotelu Esplanade. Z pozoruhodné a zcela unikátní kolonie dělnických domků v Náchodě-Babí zůstal v poměrně akceptovatelném stavu pouze poslední domek, zbytek byl adaptován podle vkusu a přání nových majitelů.

Archivní a terénní průzkum dochovaného díla Adolfa Loose na našem území, debaty a diskuze s kolegy z Ústavu památkové péče a jiných institucí daly podnět k uspořádání veřejné akce, jejímž hlavním cílem bylo upozornit na současný stav Loosových realizací a podnítit zájem o jejich okamžitou záchranu. Za tímto účelem zorganizovalo Muzeum hlavního města Prahy ve spolupráci s Rakouským kulturním fórem na podzim roku 2003 v Plzni mezinárodní sympozium *Adolf Loos – dílo a rekonstrukce*. Díky tomuto sympoziu, jeho mezinárodní publicitě, a podpoře mnoha předních odborníků v oblasti moderní architektury a památkové péče se podařilo zahájit záchranu vzácných interiérů Adolfa Loose v Plzni. Od roku 2001 probíhá obnova a rekonstrukce domu Jana Brummela (s finančním přispěním Magistrátu města Plzně), jejímž iniciátorem a investorem je Ing. Michal Brummel, potomek původních investorů. Od roku 2003 byla z iniciativy odboru památkové péče Magistrátu města Plzně zahájena obnova interiérů bytů Josefa Vogla, Huga Semlera a Karla Weinera. V současné době město Plzeň převzalo do své péče interiér bytu Viléma Krause v Bendově ulici a dům Oskara Semlera v Klatovské ulici; v současnosti zpracovává projekty na jejich obnovu a další využití.

Výstava je koncipována jako chronologický přehled projektů a návrhů Adolfa Loose, jež vznikaly v českých zemích postupně od roku 1890 do roku 1933. Jsou zde zahrnuty i projekty, které se v důsledku rozhodnutí investorů uskutečnily pod vedením jiných stavitelů či architektů. Součástí výstavy jsou rovněž projekty, u nichž je Loosovo autorství nepotvrzené; jedná se o díla, k nimž se přes veškerou snahu badatelů zatím nepodařilo najít žádné doklady, které by toto autorství spolehlivě dokládaly. Díky spolupráci s územními odbornými pracovišti Národního památkového ústavu a odbory památkové péče, dále s kolegy z Muzea města Brna a ze stavebních archivů i se soukromými majiteli domů a bytů, které Adolf Loos realizoval na území Čech a Moravy, se autorům výstavy podařilo shromáždit množství dosud neznámých materiálů.

Návštěvníci mohou na výstavě zhlédnout archivní fotografie z různých sbírek a fotografie Pavla Štechy, Věroslava Škrabánka a Martina Poláka, které zachycují stav díla Adolfa Loose v současné době. K zajímavým exponátům patří soubor sedacího nábytku z vybavení rodinného domu Jana Brummela v Plzni a křeslo sloužící k odpočinku navržené Adolfem Loosem. Osobitý styl architekta dokumentují vystavené modely vily v Hrušovanech u Brna, vily Konstandt v Olomouci a Müllerovy vily v Praze.

Výstava je od počátku koncipovaná jako putovní expozice, proto je veškerá archivní dokumentace prezentována formou reprodukcí.

Poprvé byla výstava představena v **Muzeu hlavního města Prahy** v roce 2008, následně v **Casa dell'Architettura di Latina** v Itálii (2008–2009), v **Muzeu města Brna** (2009–2010) a naposledy v **The Royal Institute of British Architects** v Londýně (2011).

PUBLIKACE

Výstavu doprovází rozsáhlá stejnojmenná publikace s texty Marie Szadkowské, Leslie van Duzer a Dagmar Černouškové, která je výsledkem několikaleté badatelské práce a byla vydána v roce 2009 u příležitosti prvního uvedení výstavy. Téměř čtyřsetstránková monografie v grafické úpravě Markéty Othové obsahuje více než 500 barevných a černobílých reprodukcí. Vydalo ji Muzeum hlavního města Prahy ve spolupráci s nakladatelstvím KANT. V roce 2009 vyšla pod názvem *Adolf Loos – Adolf Loos nella Repubblica ceca* italská verze publikace.

Autorka textu: Maria Szadkowska

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin.

Projekt vznikl ve spolupráci s Muzeem hlavního města Prahy.

Komentované prohlídky s autorkou výstavy proběhnou 18. října a 22. listopadu 2011 vždy v 17 hodin.

AUTORKA VÝSTAVY: Maria Szadkowska
KURÁTORKA VÝSTAVY: Petra Kočová
GRAFICKÝ DESIGN: Markéta Othová
ZAPŮJČITELÉ: Muzeum hlavního města Prahy
Muzeum města Brna
Muzeum umění Olomouc
Národní technické muzeum
soukromá sbírka

Záštitu nad výstavou převzali:

ministr kultury Jiří Besser
hejtman Plzeňského kraje Milan Chovanec
primátor města Plzně Martin Baxa

Kontakt pro média:

Mgr. Eva Reitspiesová

tisková mluvčí ZČG

tel. 377 908 514, mobil: 731 474 266

email: reitspiesova@zpc-galerie.cz